

กฎหมายข้อบังคับการเผยแพร่ภาพและข้อมูลคนหาย คนนิรนาม และศพนิรนาม

ผู้นำเสนอ นางสาวพลอยศมน เอี่ยมศิลา นักนิติวิทยาศาสตร์ชำนาญการ

ชื่อหน่วยงาน : กลุ่มติดตามคนหายและการพิสูจน์ศพนิรนาม กองพัฒนาระบบการติดตามคนหายและการพิสูจน์

ศพนิรนาม สถาบันนิติวิทยาศาสตร์

ด้วยปัจจุบัน ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสารมีการพัฒนาอย่างไร้ขีดจำกัด ประกอบกับสื่อออนไลน์สามารถเข้าถึงผู้คนได้ทุกกลุ่มทุกระดับ ดังนั้นข้อมูลต่างๆ จึงถูกเผยแพร่ไปได้อย่างกว้างขวางในเวลาที่รวดเร็ว หากว่าผลกระทบยังคงมีให้เห็นได้ทั่วไป คือ การเผยแพร่ที่อาจจะเป็นการกระหน่ำสื่อบุคคล มีความสับสนเสี่ยงในการถูกฟ้องร้อง ซึ่งเมื่อศึกษาถึงกฎหมายข้อบังคับพบว่ายังขาดแนวทางที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรมทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการพัฒนาระบบการติดตามคนหายและการพิสูจน์ศพนิรนาม (ค.พ.ศ.) ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสนับสนุนการปฏิบัติงานติดตามคนหายและการพิสูจน์ศพนิรนาม พ.ศ. ๒๕๕๘ และมีหน้าที่หนึ่งในการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับคนหาย และศพนิรนาม ให้ประชาชนได้รับทราบเพื่อเป็นช่องทางในการช่วยเหลือสนับสนุนการติดตามคนหายและการพิสูจน์ศพนิรนามของหน่วยงานของรัฐ โดยเน้นเรื่องความปลอดภัยของข้อมูล และการไม่กระหน่ำสื่อบุคคลและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หรือการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลได้ ดังนั้น การศึกษากฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการเผยแพร่ภาพและข้อมูลคนหาย คนนิรนาม และศพนิรนามจะช่วยสนับสนุนในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ และข้อมูลที่มีการเผยแพร่จะเป็นไปตามกรอบที่รองรับด้วยข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ในการเผยแพร่ภาพและข้อมูลเกี่ยวกับคนหาย และศพนิรนาม ของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์นั้นปัจจุบันได้ทำการเผยแพร่ตามกรอบกฎหมายที่รองรับ ดังนี้

การเผยแพร่ภาพและข้อมูลคนหาย สามารถทำได้โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๔ อนุ ๒ พระราชบัญญัตินี้ไม่ใช่บังคับแก่ งานด้านนิติวิทยาศาสตร์ พระราชบัญญัติการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๕ อนุ ๒ ให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์เพื่อ การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน การอำนวยความสะดวกและการทะเบียนราษฎร ตามที่เจ้าหน้าที่รัฐหรือผู้ที่เกี่ยวข้องร้องขอ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสนับสนุนการปฏิบัติงานติดตามคนหายและการพิสูจน์ศพนิรนาม พ.ศ. ๒๕๕๘ ข้อ ๑๒ (๕) เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับคนหายและศพนิรนามให้ประชาชนได้รับทราบเพื่อเป็นช่องทางในการช่วยเหลือสนับสนุนการติดตามคนหายและการพิสูจน์ศพนิรนามของหน่วยงานรัฐ กฎกระทรวงการแบ่งส่วนราชการสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม ข้อ ๙ (๕) ให้สถาบันนิติวิทยาศาสตร์เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับ คนหาย และศพนิรนาม ให้ประชาชนได้รับทราบเพื่อเป็นช่องทางในการช่วยเหลือและสนับสนุนการติดตามคนหายและการพิสูจน์ศพนิรนามของหน่วยงานรัฐ

การเผยแพร่ภาพและข้อมูลของศพนิรนาม สามารถทำได้โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๖ ข้อมูลของคนตายไม่เป็นข้อมูลส่วนบุคคลตามกฎหมายนี้ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสนับสนุนการปฏิบัติงานติดตาม คนหายและการพิสูจน์ศพนิรนาม พ.ศ. ๒๕๕๘ ข้อ ๑๒ (๕) เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับคนหายและศพนิรนามให้ประชาชนได้รับทราบเพื่อเป็นช่องทางในการช่วยเหลือสนับสนุนการติดตามคนหายและการพิสูจน์ศพนิรนามของหน่วยงานรัฐ กฎกระทรวงการแบ่งส่วนราชการสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม ข้อ ๙ (๕) ให้สถาบันนิติวิทยาศาสตร์เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับคนหาย และศพนิรนาม ให้ประชาชนได้รับทราบเพื่อเป็นช่องทางในการช่วยเหลือและสนับสนุนการติดตามคนหายและการพิสูจน์ศพนิรนามของหน่วยงานรัฐ และยังใช้ประมวล

กฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๔ การชันสูตรพลิกศพให้ผู้ชันสูตรพลิกศพทำความเห็นเป็นหนังสือ แสดงเหตุและพฤติการณ์ที่ตาย ผู้ตายคือใคร ตายที่ไหน เมื่อใด ถ้าตายโดยคนทำร้าย ให้กล่าวว่าใครหรือสงสัยว่าใครเป็นผู้กระทำผิดเท่าที่จะทราบได้ เพื่อพิสูจน์ทราบว่าเป็นผู้ตายคือใครในกรณีศพนิรนาม ร่วมกับแพทย์นิติเวชอีกด้วย การอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๕๔ เมื่อมีศพนิรนามเข้ามายังสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ ควรจะดำเนินการจัดทำแบบฟอร์มให้แพทย์ผู้ชันสูตรพลิกศพนิรนามเห็นด้วยยินยอมให้เผยแพร่ภาพและข้อมูลศพนิรนามรวมถึงการตรวจพิสูจน์อื่นๆได้ เพื่อพิสูจน์ทราบว่าเป็นผู้ตายเป็นใคร

ส่วนการเผยแพร่คนนิรนามซึ่งปัจจุบันสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ยังไม่มีเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าว แต่จากการศึกษาจากกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องพบว่า การเผยแพร่ภาพและข้อมูลของคนนิรนาม สามารถทำได้โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๒๐ วรรค ๒ ในกรณีเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถ การขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าว ให้ขอความยินยอมจากผู้พิทักษ์ที่มีอำนาจกระทำแทนคนเสมือนไร้ความสามารถ เพื่อเป็นแนวทางในการเผยแพร่ภาพและข้อมูลคนนิรนาม สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ได้ผลักดันร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสนับสนุนการปฏิบัติงานติดตามคนหาย พิสูจน์คนนิรนามและศพนิรนาม พ.ศ. ได้มีการกำหนดอำนาจหน้าที่ให้สถาบันนิติวิทยาศาสตร์เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับคนหาย คนนิรนาม และศพนิรนามได้ และควรมีการจัดทำบันทึกข้อตกลงหรือหนังสือให้ความยินยอมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ได้ตรวจสอบข้อมูลคนนิรนามมาแล้ว เพื่อให้ความยินยอมกับสถาบันนิติวิทยาศาสตร์เป็นลายลักษณ์อักษร ให้สามารถเผยแพร่ภาพและข้อมูลคนนิรนาม ตามกรอบกฎหมายของ พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ ในการเผยแพร่ภาพและข้อมูลคนนิรนามให้ถูกต้องตามกรอบกฎหมายต่อไป

จากพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ ให้ข้อสังเกตในการเผยแพร่ข้อมูลถึงแม้จะยกเว้นงานนิติวิทยาศาสตร์ แต่ก็ต้องจัดให้มีการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคลให้เป็นไปตามมาตรฐาน มีผู้ควบคุมข้อมูล ซึ่งทำหน้าที่ควบคุม ประมวลผล ป้องกันการถูกละเมิดสิทธิส่วนบุคคลและให้มีช่องทางประสานติดต่อระหว่างเจ้าของข้อมูลได้

เอกสารอ้างอิง

๑. พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒
๒. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
๓. พระราชบัญญัติการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๕๙
๔. กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม
๕. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสนับสนุนการปฏิบัติงานติดตามคนหายและการพิสูจน์ศพนิรนาม พ.ศ. ๒๕๕๘
๖. ขอบเขตการบังคับใช้ พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล
๗. สื่อออนไลน์ เรื่อง กฎหมายคุ้มครองส่วนบุคคล : PDPA สำหรับเจ้าหน้าที่รัฐ ดร. มนต์ศักดิ์ โช้เจริญธรรม ที่ปรึกษา เลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล, ผู้บริหารข้อมูลระดับสูง สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล